

Enkele floristische aanwinsten voor de Zuidwesthoek van Friesland

door

D. T. E. VAN DER PLOEG (Sneek)

Scirpus rufus (Huds.) Schrad.

In 1961 werd op de Workumerwaard bij Workum een rijke groeiplaats aangetroffen van *Scirpus rufus* (Huds.) Schrad. [Gorteria 1(5), 1962, p. 48]. In hetzelfde uurhok (10.54), maar thans iets zuidelijker nl. op de Stoenkharne ten noorden van Hindelopen kon ik, samen met G. de Jong, een nieuwe, hoewel minder rijke vindplaats vaststellen. Het terrein is van dezelfde aard als de Workumerwaard, een drooggevallen plaat die rijkelijk begroeid is geraakt met o.a. veel *Carex distans* L.

Trifolium micranthum Viv.

Op 12 juni 1964 vond ik in gezelschap van A. C. Vermast een buitengewoon rijke vegetatie van de kleinste klaver, *Trifolium micranthum* Viv. De groeiplaats wijkt nogal af van de plaatsen die tot nog toe uit ons land werden beschreven. Wij vonden de soort nl. op de voormalige Zuiderzeedijk tussen Workum en Hindelopen. Deze S-vormige dijk is reeds sinds 1624, toen het Workumer Nieuwland werd bedijkt, slaperdijk en hij wordt nog steeds in stand gehouden. Op het talud van deze dijk nu vonden wij over een afstand van ongeveer 5 km aan beide kanten zéér veel *T. micranthum*. Het zou ons zelfs niet verbazen, wanneer deze dijk de rijkste Nederlandse groeiplaats van de soort zou blijken te zijn. Het dijklichaam bestaat uit knippige klei en op het harde talud zijn de plantjes dan ook over het algemeen klein. Daar de dijk wordt beweid door schapen, hebben ze ook nogal te lijden van vraat. Dit verhindert

echter niet dat de nietige plantjes vol zitten met de kleine oranje bloemhoofdjes, terwijl er ook overvloedig vrucht wordt gezet. Aan de voet van de dijk, waar het vochtiger is, zijn de plantjes veel groter.

De begeleidende flora is weinig interessant. Wij vonden naast veel *Cynosurus cristatus* o.a. *Bellis perennis*, *Plantago lanceolata*, *Trifolium dubium*, *Achillea millefolium*, *Sagina procumbens*, *Cerastium holosteoides*.

Deze vindplaats is (behalve een adventief voorkomen te Jorwerd) de eerste op het vasteland van Friesland. In het Waddendistrict vonden wij *T. micranthum* in 1958 op Vlieland (Corr. blad Rijksherb. 11, 1958, p. 123). De dichtstbijzijnde thans bekende vindplaats van de soort bevindt zich in de omgeving van Vollenhove.

Juncus inflexus L.

In Corr. blad Rijksherb. 16, 1960, p. 172 bespreekt TH. J. REICHGELT de verspreiding van *Juncus inflexus* L. in Nederland. In dit artikel werd o.a. gewezen op het voorkomen van deze plant in de omgeving van Minnertsga. Wij gingen hier nader op in (Corr. blad Rijksherb. 17, 1960, p. 178) en probeerden te komen tot een verklaring van het vrij algemeen voorkomen van *J. inflexus* in het Bildt. Reichgelt wees bovendien op het grote hiaat dat er bestaat tussen deze vindplaatsen op de noordelijke Friese klei en de dichtstbijzijnde fluviatiele vindplaats, t.w. Vollenhove. Nu vonden wij in hetzelfde gebied waar wij *Trifolium micranthum* zo veelvuldig aantreffen, ook heel wat pollen *J. inflexus*. Deze stonden in sloten aan weerskanten van bovengenoemde oude slaperdijk en in enkele sloten in het Workumer Nieuwland, echter alleen in het uiterste oosten van deze polder. Aan de westelijke kant van de weg door het Nieuwland is er geen spoor meer van *J. inflexus* te bekennen. Alles wijst er op dat *J. inflexus* hier reeds lang gestaan kan hebben.

In welk verband het voorkomen van deze soort hier gezien moet worden? Wij willen twee mogelijkheden noemen:

a. het Workumer verspreidingsgebiedje zou een uitstraling kunnen zijn van het Fluviatiele district. De dijk was immers tot 1624 zeeverend en heeft nadien bij doorbraken ook nog enkele malen deze functie gehad. Misschien past hierin dan ook het voorkomen van *T. micranthum* langs deze zelfde dijk. Ook deze soort komt immers bij Vollenhove voor. En er zijn de laatste jaren meer fluviatiele planten uit deze hoek bekend geworden: *Trifolium striatum*, *Senecio fluviatilis* e.a., soorten, die Koopmans indertijd niet noemde.

b. De plant zou hier door inpolderingswerkzaamheden gekomen kunnen zijn, zoals wij ook voor het Bildt veronderstelden.

Summary

Some new localities of *Scirpus rufus* (Huds.) Schrad., *Trifolium micranthum* Viv., and *Juncus inflexus* L. in the southwestern part of Friesland.

N a s c h r i f t v a n d e r e d a c t i e. Tijdens het voor de druk gereed maken van bovenstaand artikel ontvingen wij van de heer Van der Ploeg enige exemplaren van *Trifolium micranthum* Viv., die hij aantrof in het herbarium van een van zijn leerlingen, S. Muizelaar, en die verzameld waren op de oostelijke helft van het Oudemirdumer Klif. Deze nieuwe vindplaats vormt dus een schakel tussen die bij Vollenhove en de hier boven beschreven vondst op de dijk van Workum naar Hindelopen.

Verder is het vermeldenswaard dat *T. micranthum* ook op Ameland blijkt voor te komen. Het was wederom de heer Van der Ploeg die de soort daar in augustus j.l. ontdekte op de Waddenzeedijk ten zuiden van Ballum, weer op een door schapen beweide dijktaf. Kort daarna bleek hem dat het plantje op het stuk Waddenzeedijk beginnend ten zuiden van Ballum tot voorbij de Reeweg ten zuiden van Hollum eigenlijk overal te vinden was.